

YÜKSEKÖĞRETİMDE SOSYAL SORUMLULUK PROJELERİ; ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Hicran Özlem ILGIN
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
hicranilgin@comu.edu.tr
Orcid: 0000-0002-0549-0710

ÖZ

Bu çalışma, Namık Kemal Üniversitesi Marmara Ereğlisi Meslek Yüksekokulu öğrencileri tarafından 2015-2016 akademik yılı bahar döneminde kurulan ve koordinatörlüğü tarafımdan gerçekleştirilen MEMYO Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübünün yardım çalışmaları sonucunda ulaştığı okulların öğretmenlerinin yapılan çalışmalara ilişkin düşüncelerini kayıt altına almaktadır. Kulüp 2015-2016 akademik yılı bahar döneminde kurulmuş olan ve 2019 yılında halen faaliyet gösteren, Türkiye’de ihtiyaç sahibi öğrencilerin bulunduğu okullara yardım malzemesi toplayarak gönderen özgün bir sosyal sorumluluk projesi örneği olarak çalışmalarına devam etmektedir. Kulübün 3 yıllık süre zarfında 150 okul ve 4.000’in üzerinde öğrenciye yardım gönderdiği kayıt altındadır. Araştırmanın amacı, yükseköğretim öğrencilerinin sosyal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi amacıyla kurulan kulübün çalışmaları sonucunda yardım gönderilen okullardaki öğretmenlerin projeye bakış açıları, öğrencilerinin ve velilerinin projeye ilişkin tepkileri ve bu çalışmaların yardım gönderilen öğrencilerde gelecekte olası etkilerinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesidir. Bu bağlamda daha önce yardım gönderilen okullardan 10 öğretmen gönüllülük esasıyla seçilerek araştırma örnekleme alınmıştır. Öğretmenlerin farklı şehirlerde görev yapıyor olması nedeniyle her biri ile çevrimiçi görüşmeler gerçekleştirilerek hazırlanan sorular her bir öğretmene uygulanmıştır. Görüşme sonuçları frekans tabloları ile nicel bir biçimde sunulurken, öğretmenlerin söylemleri de aynı zamanda tabloların alt kısımlarında nitel olarak değerlendirilmiştir. Buna göre MEMYO Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübü çalışmalarının yardım gönderilen okul öğrencileri ve ilişkili çevrelerinde sosyal sorumluluk farkındalığı ve milli birlik bilinci gelişimi noktasında olumlu yönde role sahip olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Sorumluluk, Yükseköğretim, Öğrenci Kulüpleri, Öğretmen Görüşleri

Geliş Tarihi: 23.05.2019, Kabul Tarihi: 15.08.2019, DOI NO: 10.17932/IAU.IAUD.m.13091352.2019.4/44.379-398
Araştırma Makalesi-Bu makale Turnitin programıyla kontrol edilmiştir.
Copyright © İstanbul Aydın Üniversitesi

SOCIAL RESPONSIBILITY PROJECTS IN HIGHER EDUCATION: A RESEARCH ON THEACHERS VIEWS

ABSTRACT

Current study records the thoughts of the teachers of the contacted schools within the scope of the aid activities of MEMYO Social Solidarity and Assistance Club which was established by the students of Namık Kemal University, Marmaraereğlisi Vocational School during the academic year of 2015-2016. Continuing its activities today in 2019, the Club presents a unique example of social responsibility project by collecting aid-materials and delivering them to the schools where there are students in need. It is officially recorded that the club has reached over 4,000 students in 150 schools in a 3-year period. The aim of the study is to evaluate the teachers' opinions about the project and the possible impacts of the students and their parents on the project based on the opinions of the teachers. In this context, 10 teachers from previous schools were selected on a voluntary basis. Since the teachers were working in different cities, online interviews were conducted with each individual. While the interview results are presented in a quantitative manner with frequency tables, the teachers' discourses are also evaluated qualitatively in the lower part of the tables. As a result, it is seen that the activities of MEMYO Social Solidarity and Assistance Club has a positive role in the awareness of social responsibility and development of national unity among the school students and related circles.

***Keywords:** Social Responsibility, Higher Education, Student's Clubs, Teachers Views*

GİRİŞ

Dünyadaki ivme ile birlikte Türkiye'de de sosyal sorumluluk çalışmaları artmaktadır. Halkla ilişkilerin çift yönlü simetrik modeli ile çağdaş halkla ilişkiler anlayışının toplumsal sorumluluk üzerine kurulu olmasının hedeflendiği günümüzde, sosyal sorumluluk projeleri tüm kurum ve kuruluşlarca değerlendirilmektedir. Hedef kitlelerin sempatisini ve anlayışını kazanmak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmaların aynı zamanda etkinlikleri incelendiğinde kalite sorunlarıyla karşılaştığı da görülmektedir. Yapılan bu çalışmalar, toplumsal sosyal sorumluluk farkındalığının artmasında azımsanmayacak bir niteliğe sahiptir. Diğer yandan özellikle kurumların uyguladığı sosyal sorumluluk faaliyetlerine ilişkin sahada projelerin kapsadığı çevrelerin bu bağlamdaki değerlendirmeleri de ayrı bir çalışma alanı oluşturmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin mesleki eğitimlerine ilişkin akademik gelişimler elde ederken aynı zamanda toplumsal sosyal sorumluluk bilincini de elde etmeleri, en az akademik gelişim kadar önem taşımaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada Marmara Ereğlisi Meslek Yüksekokulu öğrencileriyle uygulanan ve sürekliliği dördüncü yılına girmesiyle gerçekleşen Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübü ve kulübün yardım gönderdiği okullardaki öğretmenlerin görüşleri kayıt altına alınmaktadır. Sürdürülebilir bir sosyal sorumluluk kavramı için eğitim yaşamları boyunca öğrencileri projeler ile desteklemek ve bu projelerin yansımalarını diğer bir eğitim kanadı olan ilk, orta ve lise öğretmenlerinden almayı amaçlayan bu çalışmanın diğer yükseköğretim kurumlarına örnek teşkil etmesi amaçlanmaktadır.

SOSYAL SORUMLULUK VE ÜNİVERSİTELERDE SOSYAL SORUMLULUK

İşletmenin kendi çıkarları dışında toplumun varlığını kabul etmesi, temel görevleri dışında toplumsal sorunlarla da ilgilenmesi, atacağı adımların doğuracağı sonuçları önceden düşünmesi, sorumlu davranışın temelini oluşturmaktadır. Halkla ilişkilerin temel görevlerinden birinsin kurum imajını yükseltmek olduğu düşünülürse, sosyal sorumluluk ve halkla ilişkiler arasındaki ilişki netleşecektir (Peltekoğlu 2012: 133). Sosyal sorumluluk kavramı, işletme faaliyetlerinin toplumun refahını dikkate alarak yürütülmesi ilkesi üzerine kurulmuştur. Başka bir ifadeyle sosyal sorumluluk, işletmelerin kâr elde etme yükümlülüklerinin yan sıra toplumdaki kişi ve kurumlara karşı da yükümlü ve cevap verme zorunluluğu olarak da ifade edilebilir (Sabuncuoğlu 2001: 73). Türkiye’de sosyal sorumluluk kavramı tarihine bakıldığında, kurumların sosyal sorumluluk uygulamalarına Osmanlı Devleti döneminde de rastlanmaktadır. Ahilik Teşkilatı, Lonca Teşkilat ve Vakıfların faaliyetleri bu kavram kapsamında ele alınabilir. Vakıf geleneğinin günümüzde de sürdüğü görülmektedir. Kurumsal sosyal sorumluluk kavramının gelişmeye ve kabul görmeye başlamasından önceki dönemlerde de var oldukları görülen geniş ölçekli kurumlara ait vakıflar, bu anlayışın devamı niteliğindedir. 1969’da kurulan Vehbi Koç Vakfı, 1974’te kurulan Hacı Ömer Sabancı Vakfı, 1978’te kurulan Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Vakfı, Türkiye’de sayılan ilk sosyal sorumluluk kuruluşlarıdır. Günümüzde ise bu vakıflar kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarının bir parçası ya da devamı olarak görülmektedir. Türkiye’de kurumların sosyal sorumluluk uygulamalarına 2000’li yıllardan sonra etkin ve yaygın bir biçimde yer verdiklerini görülmektedir (<http://www.sosyalsorumluluk.org/kurumsal-sosyal-sorumlulugun-turkiyede-gelisimi/>). Temelde Anadolu toplumunda yardımlaşmayı bir yaşam biçimi halinde olduğunu görmek çok da güç değildir. Diğer yandan Türkiye’de kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin daha çok sivil toplum kuruluşu ve özel sektör arasındaki sponsorluk ve hayırseverlik etkinlikleri olarak algılanmakta olduğu

görülmektedir. Bu çerçevede sosyal sorumluluğun halkla ilişkiler ve pazarlama ile karıştırıldığı söylenebilir (Göçenoğlu vd 2005: 72-79).

Sosyal sorumluluk bilincinin yerleşmesi ve gelişmesi için toplumsal desteğe ve eğitime ihtiyaç vardır (Hotamışlı vd 2010: 298). Eğitim örgütleri belirli alanlarda öğrencilere bilgi ve beceri kazandırmasının yanında, sosyal sorumluluğun gerekleri olan çalışma, işbirliği yapma, paylaşmaya açık olma ve ihtiyacı olanlara yardım etme gibi davranışları da öğrencilere kazandırmalıdır (Töremen 2011: 276). Manchester Üniversitesi'nin sosyal sorumluluk tanımında; "Sosyal sorumluluk öğretim, araştırma ve halka açık etkinlikleri ve etkinlikler aracılığıyla toplulukların sosyal ve ekonomik refahında fark yaratma şeklini tanımlamaktır" (<http://www.manchester.ac.uk/discover/social-responsibility/>). Meslek edindirme çabaları ile ön plana çıkan üniversitelerin öğrencilerine mesleklerine ilişkin temel bilgileri vermenin yanında, içinde yaşadıkları topluma, edindikleri bilgi ve birikim doğrultusunda ne tür katkılar yapabilecekleri ve/veya yapmaları gerektiğini öğretmeleri gerektiği söylenebilir (Saran vd., 2011: 3745). Bu bağlamda öğrencilerde sosyal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi, üniversitelerin diğer birimlerinde olduğu gibi meslek yüksekokullarında da önem arz etmektedir. Bugün yükseköğretimde sosyal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi üzerine çalışan kurumlar için Brennan Weiss; bazı üniversitelerin, kendilerini, 77 ülkedeki 363 üniversitenin küresel Talloires Ağı üyeleri gibi, sivil ve toplumsal hizmet veya "sosyal yardım" alanlarında 'meşgul' kurumlar olarak gördüklerini belirtmektedir. Dünyanın her yerindeki üniversiteler, sosyal sorumluluklarını araştırma ve öğretim görevleri de dahil olmak üzere görev bildiremelerine entegre ederek, yükseköğretimin finansmanından sorumlu olan topluma geri verildiğinde daha iyi sonuçlar elde edildiğini ve edileceğini belirtmektedir. (<http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20160811095808959>).

Vallaey (2013), sosyal sorumluluk faaliyetlerinde üniversitelerin bilmesi gereken hususları şu şekilde sıralamıştır. Vallaey'e göre sosyal sorumluluk:

- Kurumların eylem ve davranışlarının toplumda yaratmış oldukları etkilerden sorumlu olma durumudur.
- Sürdürülebilir olmayan olumsuz etkileri ortadan kaldırmak ve sürdürülebilir kalkınma biçimlerini teşvik ederek toplumu sürdürülebilir kılmaya çalışan bir yönetim uygulaması gerektirir.
- Yasanın ötesinde veya dışında değildir. Yasal zorunluluklarla koordine çalışır.
- Teşhis edilen olumsuz etkiler üzerinde hareket etmek isteyen paydaşlar arasında koordinasyon gerektirir. Bu noktadan hareketle üniversitelerde geliştirilen sosyal sorumluluk projelerinin toplumsal ve yasal düzeyde oluşabilecek olumlu ve olumsuz etkileri ortaya koymaktadır.

Türkiye’de eğitim kurumları eksenli gerçekleşen sosyal sorumluluk projeleri incelendiğinde:

- Mektup Kardeşliği Projesi,
- Kitap Toplama Kampanyası, “Okuyan Türkiye İçin” Kitap Bankosu,
- Bir El de Sen Uzat Anadolu’ya! “Bir Çocuk Bir Umut Projesi,
- Sağlığın Anahtarı Bisiklet Pedalları Projesi,
- Kitap Kütüphane Otomasyonu Projesi,
- Kırmızı Işıқта Kalp Durmasın, Sen Dur!,
- Çocuk Yüreklarine Siz de Dokunun Projeleri yapılan sosyal sorumluluk projelerinin sadece bir kısmını oluşturmaktadır (<http://www.sosyalsorumluluk.org/sos/egitim/page/2/>).

Türkiye’de üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk süreçlerine katılımı, üniversite içinde ve üniversite dışında bulunan çeşitli örgütlenmeler ve yapılar aracılığıyla gerçekleşmektedir. Üniversite dışı yapılar arasında sivil toplum örgütleri, yurttaş oluşumlarının yürüttüğü çalışmalar ve kurumsal sosyal sorumluluk projeleri yer almaktadır. Üniversite bünyesindeki yapılar ise Öğrenci Toplulukları/Kulüpleri, Öğrenci Konseyi, Toplumsal Duyarlılık Projeleri ve Topluma Hizmet Uygulamaları gibi dersler ve üniversite bünyesinde uygulanan çeşitli projelerden oluşmaktadır (Tog, 2013: 25).

Üniversite öğrencilerinde toplumsal duyarlılık ve farkındalık, işbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini destekleme, toplumsal sorumluluk bilinci ve özgüven oluşturma belirlenen hedeflerin başında gelmektedir. Bu kapsamda kurum bazında üniversitelerin, özelde üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk projelerinde yer almaları çok yönlü fayda sağlamaktadır. Sosyal sorumluluk projeleri üniversitelerin asli görevini yerine getirmelerinde ve üniversite öğrencilerinin topluma katkı sağlayacak projelerde görev almalarına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda toplumsal sorunlar ile yüzleşen ve onlar üzerinde düşünme, tartışma olanakları bulan üniversite öğrencilerinin toplumsal sorunlara karşı tutum ve davranışları da daha bilinçli olarak şekillenmektedir (Owen, 2000: 639).

Öğrenci Toplulukları, Öğrenci Konseyi, sınırları Yüksek Öğretim Kurumu Yönetmeliği ile belirlenen toplumsal fayda yününde faaliyetlerin de gerçekleştirilebileceği kurullar veya topluluklar olarak görülmektedir. Toplumsal Hizmet Projeleri, Toplumsal Duyarlılık Projeleri, Seçmeli Toplumsal Sorumluluk Dersleri, Üniversite Projeleri uygulamaları ise öğrencilerin bir ya da iki dönem boyunca seçmeli olarak alabilecekleri ve uygulamaya yönelik olarak belirlenen sayılı dersleri kapsamaktadır (Tog 2013: 4). Bahsi geçen bu kurullar ve dersler

birer sosyal sorumluluk faaliyeti olarak üniversitelerde yer almaktadır. Bu bağlamda üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi yönünde çalışmalar, göreceli olarak -diğer bir deyişle- üniversitelere göre farklılık arz ederek gerçekleştirilmektedir.

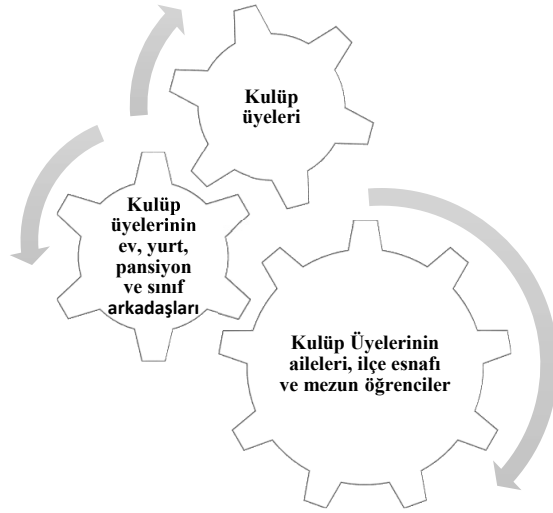
MEMYO SOSYAL DAYANIŞMA VE YARDIMLAŞMA KULÜBÜNE İLİŞKİN

Türkiye’de yükseköğretimde meslek yüksekokulları geniş ve önemli bir yer tutmaktadır. Öğrencilerin mesleki eğitimlerini tamamlarken, aynı zamanda toplumsal ortak yaşama hazırlanması ve yaşamsal farkındalık kazanması için topluluklar -bir diğer deyişle- öğrenci kulüpleri eğitim hayatında değerlendirilmesi gereken bireysel kazanımlar için uygun bir uygulama alanı sağlamaktadır. Kısa bir tanımlama ile öğrencilerin ders dışı zamanlarında belirli bir hedef doğrultusunda eğitim, sağlık, spor, sosyal, bilim ve kültür faaliyetlerini “Öğrenci Kulübü Yönergesi”ne göre planlı ve organize şekilde gerçekleştirmek amacıyla bir araya gelerek oluşturdukları gruba “Öğrenci Kulübü” denmektedir (<https://ybu.edu.tr/sks/contents/files>).

Marmara Ereğlisi Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübü, Aralık 2015 tarihinde gönüllü bir öğrenci tarafından bir öneri ile ilk faaliyetine başlamıştır. Öğrenci “www.kardesokullari.com” sitesinde Bitlis Güzelsu İlköğretimokulu’ndaki 32 öğrenci için talep edilen kırtasiye malzemesinin bir kampanya ile tedarik edilerek Bitlis’e gönderilmesini sınıfta önermiştir. Önerinin gerçekleştiği dersin öğretim elemanı bu tarihten itibaren kulüp çalışmalarında danışman görevi görmüştür. Gönüllü öğrenciler talep edilen malzemelerin bir listesini yaparak kampanyaya katılmak isteyen öğrencilere talep listesinde tamamlanamayan, eksik kalan malzeme isim ve rakamlarını bildirerek tedarik yöntemini kendileri oluşturmuştur. Kampanyanın başlatılmasını talep eden öğrenci, yönetimin iznini alarak yüksekokulun giriş alanında bir masa ve sandalye yerleştirerek gelen malzemeleri masada sergileme yöntemi ile kampanyaya katılımcı öğrenci sayısını bir hafta içinde hızlı bir şekilde yükselterek gereken kırtasiye malzemelerini ve fazlasını aynı hafta içinde tamamlamıştır.

Kulübün resmi olmayan ve organik bir biçimde kurallara veya yönetmeliklere bağlı kalmadan oluşan organizasyon şeması aşağıdaki şekilde belirtilen biçimdedir. Her bir halkanın birbiri ile etkileşimde olduğu ve fikir alışverişlerinin gerçekleştiği bu organizasyon şemasındaki her bir birim ile kulüp danışmanı -diğer bir deyişle- danışman öğretim elemanı çevresel bir birim olarak şemanın dışında yer almaktadır. Bu organizasyon şemasına ilişkin belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu organizasyon biçiminin başlangıçtan itibaren aynı sistematikte işlerliğine devam ediyor olmasıdır. Bu bağlamda yazılı olmamasına karşın

çalışmaların düzenli bir biçimde bu organizasyon ile hareket etmesi, kulübün bir diğer artı değeri olarak kayıt altına alınmıştır. Kulüp üyeleri topladıkları malzemeleri ihtiyaç listelerine uygun olarak bir araya getirdikten sonra, isim isim öğrencilere özel olarak paketlemektedir. Paketlerin üzerine her bir öğrencinin isimleri yazılarak gönderilen ihtiyaç kalemi -her ne ise- kişiye özel hale getirilmektedir. Kulüp üyeleri bu paketleri “hediye” olarak isimlendirmektedir.

Şekil 1: MEMYO Sosyal dayanışma ve yardımlaşma kulübü organizasyon şeması

İlk kampanyanın bir hafta içinde tamamlanarak toplanması, gereken malzemenin toplanmış olmasının verdiği sonuç ile öğrenciler tarafından yeni okul önerileri gelmeye başlamış, bu bağlamda kampanya süreklilikleri kulübün henüz oluştuğu dönemde pratik bir biçimde bir “*kültür*” haline dönüşmüştür. Öğrenciler dönemsel olarak iki okul için aynı zamanda çalışır hale gelmişlerdir. Diğer yandan kulübün yaptığı çalışmaların yerel ve ulusal basında yer alması, öğrencilerin çalışmalarına hız vermelerine ve çalışmalar sırasında teşvik olmalarına neden olmuştur. Kulübün kuruluş amacı, öğrencilerin ders dışı zamanlarında sosyal sorumluluk faaliyetlerine katılmalarını, ekip çalışmasını deneyimlemelerini ve başlangıçtan sona bir proje nasıl yürütülür öğrenmelerini sağlamaktır. Bu notadan hareketle kurulan kulüp 05.04.2019 tarihine gelindiğinde 150 okul, 4.000 üzerinde öğrenciye ulaşmayı başarmıştır. Bu araştırma çalışmasının yapıldığı dönemde de kulüp aktif çalışmalarına kuruluş dönemi bulunan öğrenciler mezun olmasına karşın, yeni katılan öğrencilerle ile kendini geliştirerek devam etmiştir. Kulübün aktif 10, mezun 5 öğrenci olmak üzere toplam olarak 15 üyesi bulunmaktadır. Kulüp çalışmalarına önderlik eden danışman hocaları, kampanyaların kayıt altına alınması ve koordinasyon noktasında roller üstlenmektedir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın yöntemi derinlemesine görüşmedir. Daha önceden hazırlanan 12 soruluk föy katılımcılara uygulanarak cevaplar ses kaydına alınmıştır. Alınan ses kaydı çerçevesinde her bir soru kendi içinde analiz edilerek sonuçlar önce tablolara aktarılmış her bir tablonun altında öğretmen görüşleri detaylı bir şekilde verilmiştir. Araştırma, daha önce kulüp ile bağlantıya geçerek ihtiyaç sahibi öğrencilerine yardım gönderilen okulların öğretmenlerinden gönüllülük esasıyla belirlenen 10 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Öğretmenler Muş, Şanlı Urfa, Adıyaman, Mardin, Siirt, Hakkâri, Ağrı şehirlerinde görev yapmaktadırlar. Yaşları 24-32 arasında değişmektedir. Diğer yandan öğretmenler Kayseri, Mardin, Denizli, Konya, Kütahya, Niğde, Erzurum, Niğde, Şanlı Urfa, Ağrı ve Hakkâri nüfuslarına kayıtlıdırlar.

Çizelge1: Görüşmelerin gerçekleştirildiği öğretmenlerin demografik tanımları

KATILIMCININ KODU	YAŞ	NÜFUSA BAĞLI OLDUĞU ŞEHİR	GÖREV YAPTIĞI ŞEHİR
K1	26	Kayseri	Muş
K2	26	Mardin	Şanlıurfa
K3	24	Denizli	Adıyaman
K4	25	Konya	Van
K5	27	Kütahya	Mardin
K6	25	Niğde	Siirt
K7	27	Erzurum	Muş
K8	27	Niğde	Şanlıurfa
K9	26	Şanlıurfa	Ağrı
K10	32	Ankara	Hakkâri

Yukarıdaki tablonun detayları bölümün giriş kısmında açıklanmıştır.

MEMYO Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübünün çalışmaları sonrası yardım gönderdiği okullardaki öğretmenlerden kampanya sonrası görüşleri almak araştırmanın amacıdır. Bu bağlamda öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin görüşlerinin detaylı olarak incelenerek kayıt altına alınması hedeflenmiştir.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Derinlemesine görüşme yöntemi ile gönüllük esasıyla seçilen 10 öğretmen ile yapılan görüşme sonuçları aşağıdaki tablolarda frekanslar ile verilmiş ve her bir tablo hemen altlarında açıklanmıştır. Tabloların üst kısmında katılımcılara

sorulan sorular görülmektedir. Katılımcıların kod sıralamaları yukarıda örnekleme ve evrenin açıklandığı bölümde bulunmaktadır.

Çizelge 2: Daha önce bir sosyal sorumluluk projesinde çalıştınız mı?

SORU 1 Daha önce bir sosyal sorumluluk projesinde çalıştınız mı?	Frekans	Yüzde (%)
Evet	5	%50
Hayır	5	%50

Görüşmelerin gerçekleştirildiği öğretmenlerin 5'i daha önce herhangi bir sosyal sorumluluk projesinde yer almadığını belirtmiştir. Daha önce bir projede yer aldığını belirten öğretmenlerin ifadelerinden bazıları şu şekildedir.

K1 kodlu katılımcı; *“Üniversitede okurken yer almıştım. Mezunu olduğum Sinop Üniversitesi'nin eski mezunlarının görev yaptığı köy okulları için kırtasiye malzemesi toplayıp öğrencilere ulaştırmıştık.”* ifadesini dile getirmiştir.

K5 kodlu katılımcı: *“Fidan dikimi ve Kızılay için kan bağışında görev aldım.”* şeklinde proje katımlı olduğunu ifade etmiştir.

Çizelge 3: Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübü çalışmalarından nasıl haberdar oldunuz

SORU 2 MEMYO Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübü çalışmalarından nasıl haberdar oldunuz?	Frekans	Yüzde (%)
Sosyal medyadan	7	%70
Bir arkadaşım aracılığıyla	3	%30

Katılımcı öğretmenler kulübün çalışmalarına ilişkin bilgiye ulaşma yolu olarak sosyal medya ve bir tanıdık aracılığıyla kategorilerinde cevap vermiştir. Katılımcıların cevapları detaylandırıldığında aşağıdaki veriler sıralanabilir.

K3 kodlu katılımcı: *“Tanıdığım bir meslektaşım bahsetti. Onun okuluna yardım gönderildiğini anlatınca, ‘Ben de, biz de istesek yardım ederler mi’ diye sordum. Sonra bir telefon ile kulüp üyesi bir öğrenciyle irtibata geçtim. İhtiyaç listemizi yolladıktan bir buçuk hafta sonra tüm ihtiyaçlarımız gönderildi.”* yanıtını vermiştir.

K2 kodlu katılımcı: *“kardesokullari.com sitesine ben bir mesaj bırakmıştım, bana oradan ulaştınız. Bir öğrenciniz bana mesaj göndererek ihtiyaçlarımızın karşılanıp karşılanmadığını sordu, ben de karşılanmadığını söyleyince ihtiyaç listemizi bizden istedi ve ihtiyaçlarımızı tek tek paketleyerek bize yolladılar.”* biçiminde tecrübesini dile getirmiştir.

K10 kodlu katılımcı: *“Instagram’da ‘köy okullarına yardım’ etiketi ile buldum. Gönderileri paylaşan kişiye mesaj gönderdim, hemen cevap verdiler. İhtiyaçlarımızı öğrenerek yolladılar.”* sözleriyle kulübe ulaşma tecrübesini dile getirmiştir. Bu cevaplar kulüp faaliyetlerinin yaygınlaşması noktasında sosyal medya uygulamalarının önemini ortaya koymaktadır.

Çizelge 4: MEMYO Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübü, öğrencilerinizin hangi ihtiyaçlarına cevap verdi

SORU 3 MEMYO Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübü, öğrencilerinizin hangi ihtiyaçlarına cevap verdi?	Frekans	Yüzde (%)
Kırtasiye	1	%10
Bot	5	%50
Kırtasiye, bot	2	%20
Oyuncak	1	%10
Mont	1	%10

Kulüp ihtiyaç sahibi okulların belirttikleri listelere uygun çalışarak malzeme toplamasının sonucu olarak bot, kırtasiye, oyuncak, mont gibi farklı ihtiyaçlara cevap vermiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin yanıtları aşağıdaki gibidir.

K2 kodlu katılımcı: *“Sadece bot ihtiyacı vardı öğrencilerimin... Ama kulüp kırtasiye malzemesi de gönderdi. Her bir paket çocukların ismine özel hazırlanmıştı. Aslında ihtiyaç karşılamaktan daha çok, o hediye paketlerine sevindi çocuklarım...”* biçiminde tecrübesini dile getirmiştir.

Çizelge 5: Kulüp üyelerinin hazırladıkları paketler size ulaştığında siz neler hissettiniz

Soru 4 Kulüp üyelerinin hazırladıkları paketler size ulaştığında siz neler hissettiniz?	Frekans	Yüzde (%)
Mutlu oldum.	7	%70
Gurur duyduğum	3	%30

Öğretmenlere kulüp üyelerinin yolladıkları paketler kendilerine ulaştığında ne hissettikleri sorulmuş ve öğretmenlerden genel olarak mutlu oldum ve gurur duydum cevabı alınmıştır. Cevapların detayları aşağıda yer almaktadır.

K7 kodlu katılımcı: “Özenle hazırlanmış paketlerdi. Çocukların açarkenki heyecanı görülmeye değerdi. Ben de onlar kadar mutlu oldum. Böyle insanlar bizlere umut oluyor. İşimize daha büyük bir tutkuyla bağlanmamızı sağlıyor.” şeklinde tecrübesini ifade etmiştir.

K9 kodlu katılımcı: “En az çocuklar kadar mutlu olmuşumdur. Ülkemizde muhtaca yardım bilincinin yaşıyor olması özellikle de bu kampanyayı üniversite öğrencilerinin yürütmesi çok gurur ve onur verici.” sözleriyle duygularını ifade etmiştir.

K2 kodlu katılımcı: “Özenle hazırlanmış paketleri görünce hâlâ bu kadar ince düşünceli insanların olduğunu bilmek huzur ve gurur verdi.” sözleriyle tecrübesini dile getirmiştir.

K10 kodlu katılımcı: “Göreve başlamadan önce böyle yardımların gerçekten olabileceğine inanmıyordum. Böyle yardımların sadece reklam amaçlı yapıldığını dahi düşünüyordum. Ama bize umut olan öğrencilerin var olduğunu görmek öğrencilerimle birlikte beni çok mutlu etti.” sözleriyle kendini ifade etmiştir.

K6 kodlu katılımcı: “Çok sevindim bu kadar çabuk gelmesi ve hediye paketlerinin isim isim koyulması beni çok şaşırttı. Gerçekten benim öğrencilerim için hazırlanmıştı. Bu kadar vakit ve emek harcanması gelen malzemelerin maddi değerinin çok ötesindeydi. Koliyi açtığım zaman hissettiklerimi size anlatmam gerçekten mümkün değil inanın...” sözleriyle cevap vermiştir.

Çizelge 6: Hazırlanan paketleri öğrencilerinize dağıttığınızda öğrencilerinizin genel duygu durumunu nasıl ifade edersiniz?

SORU 5 Hazırlanan paketleri öğrencilerinize dağıttığınızda öğrencilerinizin genel duygu durumunu nasıl ifade edersiniz?	Frekans	Yüzde (%)
Şaşırmış	2	%20
Mutlu	7	%70
Şaşkın ve mutlu	1	%10

Öğretmenlere gelen hediye paketleri dağıtıldıktan sonra öğrencilerin duygu durumu sorulmuştur. Öğretmenler; mutlu, şaşkın ifadeleriyle öğrencilerinin duygularını ifade etmişlerdir.

K7 kodlu katılımcı; *“Paketler geldiğinde heyecan doruktaydı. Oldukça sabırsızlandılar. İsimlerinin üzerine yapıştırılan gülen yüzleri alınlarına yapıştırdılar. Montlarına sarıldılar. Bir an önce eve gidip annelerine göstermek istedikleri söylediler.”* sözleriyle öğrencilerinin duygu durumunu ifade etmiştir.

K6 kodlu katılımcı: *“Kutuyu görür görmez heyecanlandılar. Önce çok şaşırdılar paketlerini açtuklarında ise çok mutlu oldular. Hemen denediler.”* sözleriyle öğrencilerinin duygularını ifade etmiştir.

K1 kodlu katılımcı; *“Her bir öğrencimin üzerinde isimleri yazan paketlerle bulunduğu an mutlulukları gözlerinden okunuyordu. Kendilerini çok özel hissettikleri belliydi. Çoğu ilk defa hediye paketi görüyordu. Önce paketlerle ne yapacaklarını bile bilemediler. Paket kâğıtlarına zarar vermekten korktular. Sonra paketleri açmalarını söyleyince çığlık çığlığa heyecanla paketleri açtılar. Mutlulukları tarif edilemez bir durumdu...”* sözleriyle öğrencilerinin duygu durumunu ifade etmiştir.

Çizelge 7: Öğrencileriniz paketlerin Tekirdağ’dan geldiğini öğrendiğinde neler dedi?

SORU 6 Öğrencileriniz paketlerin Tekirdağ’dan geldiğini öğrendiğinde neler dedi?	Frekans	Yüzde (%)
Tekirdağ’ın nerede olduğunu öğrendiler.	7	%70
Tekirdağ’ın uzaklığına hayret ettiler.	3	%30

Öğretmenlere paketlerin Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi’ndeki öğrenciler tarafından gönderildiği söylendiğinde öğrencilerin ne dediği sorulmuştur. Öğretmenler Tekirdağ’ın buldukları ile uzaklığını merak ettiklerini uzaklığın öğrencilerini hayrete düşürdüğünü ifade ettiler.

K1 kodlu katılımcı: *“1. sınıf öğrencisi olmalarından dolayı o kadar masumlardı ki; isimlerini nereden bilip paketlerin üzerine yazdığınızı merak ettiler daha çok. Tekirdağ’ın başka bir şehir olduğunu belki 2. sınıf öğrencisi olsalar daha iyi anlayabilirlerdi.”* biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

K7 kodlu katılımcı: *“Haritadan Tekirdağ’ı bularak İstanbul, Ankara, Adıyaman gibi bir il olduğundan bahsettim. Sadece birkaç şehir bilen öğrencilerimin biranda dünyaları genişledi.”* sözleriyle durumu ifade etmiştir.

K2 kodlu katılımcı öğrencilerinin neler dediğine ilişkin olarak: “*Öğretmenim taa oradan nasıl gönderdiler? Bizi nereden tanyorlar? Bizim bunlara ihtiyacımız olduğunu nereden bildiler? Sizin arkadaşlarınız mı bize yardım edenler gibi soruların cevaplarını merak ettiler daha çok... Tekirdağ’dan geldiğini söylediğimde uzaklık onları hayrete düşürdü.*” ifadelerini kullanmıştır.

K8 kodlu katılımcı: “*Tekirdağ adını ilk defa duydular; böyle bir ilden haberdar değillerdi. Ama şimdi hepsi haritadan Tekirdağ’ın yerini hemen gösterebiliyor. Artık hepsi Tekirdağ’ı sizinle tanyor ve biliyor.*” sözleriyle öğrencilerinin verdiği tepkiyi dile getirmiştir.

Çizelge 8: Size bu yardımlara ilişkin olumlu ya da olumsuz görüş bildiren veliniz oldu mu? Öğrenci velilerinin tepkileri nasıl oldu?

SORU 7 Size bu yardımlara ilişkin olumlu ya da olumsuz görüş bildiren veliniz oldu mu? Öğrenci velilerinin tepkileri nasıl oldu?	Frekans	Yüzde (%)
Olumlu tepkiler aldım.	8	%80
Hiç bir dönüt almadım.	2	%20

Kulüp çalışmaları çerçevesinde yardım gönderilen öğrencilerin velilerinin tutumuna ilişkin sorulan soruda öğretmenlerin önemli bir bölümü olumlu tepkiler aldıklarını ifade etmişlerdir.

K1 kodlu katılımcı: “*Arayarak ve okula gelerek teşekkür eden veliler de oldu; bu yardımların nereden geldiğini sormayanlar da...*” sözleriyle durumu ifade etmiştir.

K7 kodlu katılımcı: “*Bazı velilerim birebir arayarak teşekkür ettiler. Ertesi gün teşekkür için köy peyniri, tereyağı getiren dahi oldu... Sanırım bu kampanyadan en kârlı ben çıktım. Teşekkürler MEMYO.*” sözleriyle soruyu cevaplamıştır.

K3 kodlu katılımcı velilerinin tepkilerini; “*Velilerimizin maddi profilleri düşük olduğu için çocuklarının karşılayamadığı bir ihtiyacı giderildiği için teşekkürlerini iletiler. Sonuçta gönderilen malzemeleri biz burada kasabadan dahi satın alamayız. Şehre olan uzaklığımız da düşünüldüğünde veliler açısından bu yardımların önemi oldukça yüksek...*” sözleriyle açıklamıştır.

Çizelge 9: Sizce yapılan bu yardım çalışmaları öğrencilerinizin “Milli Birlik Bilinci” gelişimine katkı sağlar mı?

SORU 8 Sizce yapılan bu yardım çalışmaları öğrencilerinizin “Milli Birlik Bilinci” gelişimine katkı sağlar mı?	Frekans	Yüzde (%)
Evet sağlar.	8	%80
Şimdi değil, ama ileride sağlar.	2	%20

Öğrencilerin milli birlik bilincini geliştirip geliştirmeyeceğine dair öğretmenlerin inançları sorulduğunda öğretmenlerin tamamının bu yapılan sosyal sorumluluk çalışmalarının milli birlik bilincini oluşturacağı ve güçlendireceği cevabı alınmıştır.

K2 kodlu katılımcı: *“Kesinlikle sağlar. Benim çocuklarım sürekli onlara yardım gönderen ağabeyleri ve ablaları için dua ediyor. Birilerinin onların okuması için yardım ettiğinin farkındalar; bu nedenle birbirlerini görmeseler de aynı ülkenin vatandaşı olmanın ne demek olduğunu hissettiler bence..”* sözleriyle cevap vermiştir.

K5 kodlu katılımcı: *“Benim öğrencilerim bunu tam olarak anlayabilecek yaşta değiller; fakat ileride mutlaka bunu hatırlayacaklar. Bu da eminim onlarda milli birlik bilinci için bir tohum olacak...”* sözleriyle durumu ifade etmiştir.

K8 kodlu katılımcı: *“Elbette, aynı anda mutlu olabilmeyi, paylaşmayı ve yardımlaşmayı öğrendiler. Hepsinin bir bütün olduğunu hissettirdiğini düşünüyorum. Sonuçta Adıyaman-Tekirdağ arası neredeyse 1.300 km... Bu mesafe hem Türkiye'nin büyüklüğünü onlara hissettirdi hem de duygu olarak aslında ne kadar yakın olduğumuzu oralardaki insanlarla... Öğrencilerim bu duyuyu kesinlikle hissettiler.”* cevabını vermiştir.

K1 kodlu katılımcı: *“Paketleri onlara dağıttıktan sonra onlara, bizlere bu yardımları yapan insanların aslında bize çok uzak olduğunu, ama bu mesafelere rağmen bizim ihtiyaç çağrımıza duyarsız kalmadığınızı anlattım. Millet olmanın, aynı toplumda yaşamının gereklerini, yardımlaşmanın önemini konuştuk hep birlikte. Bu da öğrencilerimin milli birlik gelişimlerine mutlaka etki etti elbette...”* biçiminde cevap vermiştir.

K3 kodlu katılımcı: “Arada kilometrelerce mesafe olmasına karşın doğudaki kardeşlerine yardım elini uzatan siz değerli eğitimcilerin ve kardeşlerimin başlattığı bu tarz sosyal sorumluluk projeleri, elbette milli birlik bilincinin gelişimine katkı sağlayacaktır. Keşke üniversitede okurken benim de böyle projelerde çalışma fırsatım olsaydı. Bu çalışmalar Anadolu’yu birbirine bağlar.” sözleriyle yanıt vermiştir.

Çizelge 10: Sizce bu çalışmalar öğrencilerinizin “Sosyal Sorumluluk Bilinci” gelişimine etki eder mi?

SORU 9 Sizce bu çalışmalar öğrencilerinizin “Sosyal Sorumluluk Bilinci” gelişimine etki eder mi?	Frekans	Yüzde (%)
Evet.	10	%100
Hayır.	0	%0

Bir diğer soru ise sosyal sorumluluk bilincini etkileyip etkilemeyeceği yönünde sorulmuş, öğretmenlerin tamamı öğrencilerinin sosyal sorumluluk bilincinin bu çalışmalar ile artırılabilirliğini belirtmiştir.

K1 kodlu katılımcı: “Ben öğretmenleri olarak onlara ilerde aynı şekilde onların da ihtiyaç sahiplerine bu şekilde destek olmaları gerektiğini vurguladım. Şu an nasıl tanımadıkları insanların desteğiyle eksiklerini giderdilerse, ilerde kendilerinin de ihtiyacı olan çocuklara yardım edeceklerini söylediler.” biçiminde cevap vermiştir.

K3 kodlu katılımcı: “Öğrencilerimiz kendilerine yapılan bu desteklere karşı duyarsız kalmayacaktır. İleride şartlar oluştuğunda öğrencilerimin de bu tarz sosyal sorumluluk projelerinde görev alacağını düşünüyorum.” sözleriyle düşüncelerini ifade etmiştir.

K9 kodlu katılımcı: “Kesinlikle etki eder. Çocuk böyle projeler sayesinde karşısındakini, tanımadığı birisi de olsa ve yardıma muhtaçsa yardımcı olmayı, elinden geleni yapmayı kendisine vazife sayıyor. Bu nedenle öğrencilere örnek olmak en iyi öğretim yolu. Bunu unutmaları mümkün değil.” sözleriyle cevap vermiştir.

K2 kodlu katılımcı: “Onlar büyüyünce biz de başkalarına yardım edelim demeye başladılar şimdiden... Hatta paketlerden biri fazla çıktı koliden, bana, ‘Öğretmenim biz de bunu başka köye gönderebilir mi?’ diye sordular. Benim çocuklarımda sosyal sorumluluk bilinci şimdiden oluştu bile diyebilirim.” yanıtını vermiştir.

Çizelge 11: Paket size ulaştığında veya daha sonrasında yürütülen bu çalışmaya ilişkin unutamayacağınız bir anınız oldu mu? Kısaca bahseder misiniz?

SORU 10 Paket size ulaştığında veya daha sonrasında yürütülen bu çalışmaya ilişkin unutamayacağınız bir anınız oldu mu? Kısaca bahseder misiniz?	Frekans	Yüzde (%)
Evet.	5	%50
Hayır.	5	%50

Öğretmenlerin bu çalışma ile unutamadığı bir anıları varsa anlatmaları istenmiştir. Bu noktada beş öğretmen yaşadığı anıyı paylaşmıştır. Bunlardan üç tanesi aşağıda verilmiştir.

K2 kodlu katılımcı unutamadığı anısının olduğunu belirtmiş ve şu şekilde anlatmıştır: *“İlk yıl paketler geldi, ben onunla kalır sanmıştım. Ama İkinci yıl ben herhangi bir talepte bulunmadan okulun ihtiyacının olup olmadığı soruldu. O an çok duygulanmıştım.”*

K3 kodlu katılımcı: *“Paketler isme özel hazırlandığından bir öğrencimin kendi paketine sarılıp bu paket benim, üzerinde isim yazıyor demesi beni çok etkilemişti. İlk defa hediye paketi görüyordu. Renkli kap kâğıtları ve kendi adının yazılı olduğu bir etiket... Bunu nasıl unuturum.”* şeklinde anısını dile getirmiştir.

K6 kodlu katılımcı: *“Kutuyu açtığımda renkli paketlerin olduğunu ve herkese ayrı isim yazılı olduğunu görmek beni çok mutlu etti; bunu hiç unutmam. Bir de botlarını çok beğenen bir kız öğrencim, ‘Öğretmenim evde küçük kardeşim de bunu çok sever, ona da verir misiniz bundan; o şimdi ağlar’ demesi de beni çok duygulandırmıştı.”* diyerek anısını paylaşmıştır.

Çizelge 12: Sizce üniversite öğrencilerinin başlattığı bu çalışmalar ülkemizde bölgesel ve etnik ayrımcılıkların ortadan kalkması üzerine olumlu bir etki taşır mı? Neden?

SORU 11 Sizce üniversite öğrencilerinin başlattığı bu çalışmalar ülkemizde bölgesel ve etnik ayrımcılıkların ortadan kalkması üzerine olumlu bir etki taşır mı? Neden?	Frekans	Yüzde (%)
Evet.	8	%80
Hayır.	2	%20

Bir diğer soru ise sosyal sorumluluk projesinin bölgesel ve etnik ayrımcılığın ortadan kalkmasında olumlu etki taşıyıp taşımayacağı yönünde sorulmuştur. Öğretmenlerin önemli çoğunluğu olumlu yönde etki sağlayacağı yönünde cevap vermiştir.

K7 kodlu katılımcı: *“Evet. İnsanların nerede yaşadığı, nasıl görüldüğü önemsenmeden yardımlaşıla-bileceği, birbirlerinin mutluluklarına ortak olabileceğini görmeleri sağlar. Mutluluk, paylaşma; bunlar ortak paydada buluşturur. Bunu da gençlerin yaptığını bilmek etkiyi de çok daha artırır bence...”* sözleriyle fikrini dile getirmiştir.

K10 kodlu katılımcı: *“Keşke öyle olsa... Ama ayrımcılıkları ortadan kaldırmak için siyasilere çalışması gerek; öğrenciler bu konuda kelebek etkisi yaratır ancak...”* biçiminde eleştirel bakış açısını dile getirmiştir.

K3 kodlu katılımcı: *“Dil, din, ırk ayrımı gözetmeksizin milli bir şuurla hareket edilerek gerçekleştirilen sosyal sorumluluk projeleri, bu bölgelerde yaşayan insanların var olan ön yargılarını da ortadan kaldırılacaktır. Ben kesinlikle faydalı olduğunu düşünüyorum.”* sözleriyle fikrini dile getirmiştir.

K2 kodlu katılımcı: *“Bu konuda bir şey diyemeyeceğim. Çünkü çocukken zaten bu etnik ayrımı yapan yok. Sorun büyüyünce başlıyor. Keşke hep şu anki gibi masum kalsalar; ama maalesef büyüdükçe çevrenin etkisiyle düşünceleri değişiyor.”* sözleriyle fikrini dile getirmiştir.

Çizelge 13: Sizce üniversite öğrencilerinin başlattığı bu proje ile sizin öğrencilerinizin de üniversiteli olduklarında sosyal sorumluluk projelerine katılmasına etki eder mi? Neden?

SORU 12 Sizce üniversite öğrencilerinin başlattığı bu proje ile sizin öğrencilerinizin de üniversiteli olduklarında sosyal sorumluluk projelerine katılmasına etki eder mi? Neden?	Frekans	Yüzde (%)
Evet.	8	%80
Umarım.	2	%20

Başlatılan bu sosyal sorumluluk projesiyle yardım alan öğrencilerin ileride sosyal sorumluluk projelerinde yer alıp almayacağı konusunda görüşleri istenen öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu öğrencilerinin sosyal sorumluluk projelerini katılacağını düşünmektedir.

K9 kodlu katılımcı: *“Edeceğini düşünüyorum. Çocuk bunu unutmayacak ve, ‘Zamanında bize yardım etmişlerdi. Şu anda yardıma muhtaç, benim çocukluğumda olduğum gibi birçok çocuk vardır’ diye düşünerek benim de bunu yapmam gerekiyor diyecektir.”* sözleriyle fikrini dile getirmiştir.

K10 kodlu katılımcı: *“Evet. Bu bilince çok önceden ulaşmış olacaktır. Kendi mutluluğunu hatırlaması bile bu projelere katılmak istemesinde büyük etken olacaktır.”* sözleriyle görüşünü ifade etmiştir.

K4 kodlu katılımcı: *“Biz elbette pozitif düşünmek istiyoruz. Çünkü emek veriyoruz. Umarım etkili oluyordur, umarım etkili olacaktır.”* sözleriyle cevap vermiştir.

K1 kodlu katılımcı: *“Edeceğini düşünüyorum, edeceğine inanıyorum. Çünkü ilkokul yıllarımızın hayatımızda ne kadar büyük bir yeri ve etkisi olduğunu biliyorum. Üzerinden 20 sene geçmiş olmasına rağmen hâlâ 1. sınıfa başladığı günü unutmamış bir sınıf öğretmeni olarak; öğrencilerimin isimlerine özel gelen bu yardım paketlerini aldıkları ve o malzemeleri özenle kullandıkları o zamanları seneler sonra hatırlayacaklarını biliyorum. Elimden geldiğince merhametli, duyarlı, paylaşımcı öğrenciler yetiştirmek için mücadele veriyorum ve seneler sonra onların da aynı hassasiyetle insanların yardımına elinden geldiğince koşan bireyler olmalarını diliyorum.”* biçiminde görüşlerini ifade etmiştir.

SONUÇ

Mesleki eğitimlerini tamamlamak üzere yükseköğretim kurumlarını tercih eden öğrencilerin toplumsal sosyal sorumluluk kavramlarının geliştirilmesi amacıyla kurulan bir kulübün çalışmaları, bu araştırmanın içeriğidir. Yapılan çalışmada, öğrencilerin üç yılı aşkın süre zarfında yardım gönderdiği okullarda görev yapan öğretmenlerle görüşmeler sağlanmış ve yapılan proje çalışmasının yansımaları ölçümlenmeye ve kayıt altına alınmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlere kampanya sonucunda okullarına yardım malzemeleri ulaştıktan sonra yaşadıkları, öğrencilerin tepkileri, velilerin izlenimleri ve kendi görüşlerinin özellikle sosyal sorumluluk bilinci ve milli birlik bilinci gelişimi noktasında neler olduğu sorulmuş ve yanıtlar alınmıştır.

Öğretmenlere kulüp üyelerinin yolladıkları paketler kendilerine ulaştığında ne hissettikleri sorulmuş ve öğretmenlerden genel olarak mutlu oldum ve gurur duydum cevabı alınmıştır. Öğretmenler, öğrencilerin duygu durumunu ise mutlu, şaşkın ifadeleriyle dile getirmişlerdir. Öğrencilere paketlerin Tekirdağ’dan gönderildiği söylendiğinde, mesafelere öğrencilerin hayret ettiği ifadesi kayıt altına alınmıştır. Velilerin önemli bir çoğunluğunun olumlu tepki verdiği belirtilmiştir. Diğer

yandan öğretmenler bu çalışmalar ile kendi öğrencilerinin milli birlik ve sosyal sorumluluk bilinci kavramlarının olumlu yönde etkileneceğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda bölgesel ve etnik ayrımcılığın ortadan kalkmasına neden olabileceği de öğretmenlerin önemli çoğunluğu tarafından desteklenmiştir. Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu, öğrencilerinin ilerideki yaşamlarından bu projeden etkilenecek sosyal sorumluluk projelerine katılacağını düşünmektedir.

Toplumsal sosyal sorumluluk kavramının temel eğitim aşamaları içinde yer almasına ilişkin çalışmalar, farklı proje örnekleriyle karşımıza çıkmaktadır. Bugün doğa, kadına şiddet, tarihi koruma, hayvan haklarını savunma gibi sıralanacak birçok konu üzerinde sosyal sorumluluk çalışmaları, sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülmektedir. Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın yayınladığı raporlarda da sıklıkla karşımıza çıkan gönüllülük esasının sosyal sorumluluk kavramıyla yakından ilişkisi vardır. Gönüllülüğün artması, ancak farkındalık oluşturulmasıyla sağlanacaktır. Bu noktada sosyal sorumluluk üzerine geliştirilen her nevi projeler, özellikle eğitim-öğretim dönemleri içinde, eğitimin her basamağında olmalıdır. Bu çalışmada bahsi geçen proje, örnek bir proje örneği olarak tarafımdan gerçekleştirilen akademik çalışmalarda yer almıştır. Amacı meslek yüksekokulu öğrencilerini takım çalışması, proje yönetimi gibi alanlarda geliştirmeyi amaçlayan proje, zaman içinde toplumdan geri dönüşler almaya başlamış; bu geri dönüşler ise bu akademik çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Yapılan proje çalışması yansımaları farklı şehirlerde görev yapan öğretmenlerin söylemleri kayıt altına alınarak detaylandırılmıştır. Görülen sonuç, projenin sosyal sorumluluk farkındalığının ve milli birlik bilincinin gelişimi noktasında rolü olduğudur.

Sosyal sorumluluk projeleri bugün eğitimin her basamağında yer alması gereken, ders müfredatlarında, öğrenci kulüpleri kapsamında daha yoğun bir şekilde ele alınması gereken bir nitelik taşımaktadır. Toplumsal sosyal sorumluluk kavramı, yaşamın her döneminde yer almalı, bu bağlamda tüm eğitim kurumlarında desteklenmelidir. MEMYO Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübünün başlatmış olduğu çalışmalar ile dört binin üzerinde öğrenci yardım faaliyetleri çerçevesinde desteklenmiş, bu bağlamda sosyal sorumluluk ve milli birlik bilinci gelişimleri desteklenmiştir. Üniversite öğrencilerinin ders dışı zamanlarını etkin bir biçimde kullanmalarını sağlayan proje, aynı zamanda sahadan olumlu yansımalar almaktadır. Bu bağlamda çift yönlü bir kazanım içinde olan bu tip projelerin yükseköğretim kurumlarında yaygınlaştırılması için çalışmaların artırılması gerekmektedir. Hem toplumsal milli birlik gelişimi hem de sosyal sorumluluk bilinci gelişimi için gerekli bu adımların atılması ivedilik taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Balta, P.F. *Halkla İlişkiler Nedir? Beta, İstanbul, 2012.*

Sabuncuoğlu, Z. *İşletmelerde Halkla İlişkiler. Aktüel Yayınları, Bursa, 2004.*

<http://www.sosyalsorumluluk.org/kurumsal-sosyal-sorumlulugun-turkiyede-gelisimi/> Erişim tarihi: 08.01.2019.

Göcenöğlu, C., Girgin, Z.K. *Kurumsal Yönetişimin Türkiye'deki Kurumsal Sosyal Sorumluluk Uygulamalarına Olan Etkileri. IV. Orta Anadolu İşletmecilik Kongresi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, ss: 72-79, Ankara, 2005.*

Hotamışlı, M., Çağ, A., Menteşe, A. ve Yörük, E. *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Bilinci: Afyon Kocatepe Üniversitesinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9(34): 280-299. 2010. www.esosder.org*

Töremen, F. *Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Eğitimi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11: 263-277, 2011.*

<http://www.manchester.ac.uk/discover/social-responsibility/> Erişim tarihi 31.12.2018.

Saran, M., Coşkun, G., İnal Zorel, F. ve Aksoy, Z. *Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk Bilincinin Geliştirilmesi: Ege Üniversitesi Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Üzerine Bir Araştırma, Yaşar Üniversitesi Dergisi. 22(6): 3732-3747. 2011.*

<http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20160811095808959> Erişim tarihi 31.01.2019.

Vallaey, Francois *Defining social responsibility: A matter of philosophical urgency for university. Global university network for innovation. from <http://www.guninetwork.org/resources/he-articles/defining-social-responsibility-a-matter-of-urgency-for-philosophy-and-universities>, 2013.*

<http://www.sosyalsorumluluk.org/sos/egitim/page/2/> Erişim tarihi 08.01.2019.

Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk ve Sosyal Girişimcilik Pilot Projesi [Rapor], Toplum Gönüllüleri Vakfı, Proje Raporu, İstanbul, 2013.

Owen, Diana *Service Learning and Political Socialization [Dergi]. American Political Science Association. 33 (3): 639-640, 2000.*

<https://ybu.edu.tr/sks/contents/files> Erişim tarihi 04.05.2018.